

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Γ΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Η μουσική εξημερώνει

Τίτλος:

«Αρχαία Ελληνική Μουσική»

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ-ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΠΙΤΖΕΛΕΡΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Αρχαία Ελληνική Μουσική

Δημιουργός

Παναγιώτα - Κυριακή Μπιτζελέρη

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Ιούλιος 2013

Διδακτική/Θεματική Ενότητα

Ενότητα βη: Η μουσική εξημερώνει [Πολύβιος, «Ιστορία» 4.20.4-4.21.1]

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

–

Χρονική διάρκεια

8 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο / ιστοσελίδα τάξης.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με την πλοήγηση στο διαδίκτυο και τη χρήση λογισμικού Notepad, Word και PowerPoint. Επίσης, το σενάριο αυτό εφαρμόζεται για περαιτέρω ερμηνευτική επεξεργασία του κειμένου. Συνεπώς, οι μαθητές είναι απαραίτητο να έχουν ήδη ασχοληθεί με τη νοηματική απόδοση του κειμένου. Ο διδάσκων από την πλευρά του πρέπει να είναι εξοικειωμένος και ο ίδιος με τα εργαλεία των ΤΠΕ που ζητά από τους μαθητές του να χρησιμοποιήσουν, με τις διαδικασίες της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου και να έχει δημιουργήσει ένα ιστολόγιο του μαθήματος στο οποίο να μπορούν οι μαθητές να βρουν τα Φύλλα Εργασίας τους, αλλά και να αναρτήσουν το υλικό τους. Επίσης, είναι στη δική του ευχέρεια αν θα έχει χωρίσει ο ίδιος τις ομάδες των μαθητών ή αν θα τους επιτρέψει να επιλέξουν μόνοι τους την ομάδα τους. Για τη διεξαγωγή της Γ΄ Φάσης του σεναρίου, οι μαθητές θα πρέπει να γνωρίζουν τα σχετικά με τη σύνταξη μιας επίσημης γραπτής επιστολής. Η σχολική μονάδα χρειάζεται να έχει εργαστήριο πληροφορικής με σύνδεση στο διαδίκτυο ή, εναλλακτικά, πέντε φορητούς υπολογιστές (έναν για κάθε ομάδα) και οθόνη για προβολή παρουσίασης [βιντεοπροβολέα ή διαδραστικό πίνακα (SmartBoard)].

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

Το σενάριο αντλεί

Το παρόν σενάριο αξιοποιεί μέρος των πηγών που υπάρχουν στο ακόλουθο σενάριο: Κοσμάς Τουλούμης, Μπαϊράμης Δημήτρης, Πετάβρατζης Κωνσταντίνος & Αθανάσιος Φυλάκης, [«Μια πανάρχαια μουσική;»](#) (A primeval music?). *Πρακτικά 2ης Μαθηματικής Εβδομάδας «Μαθηματικές Προσεγγίσεις στην Επιστήμη, Τέχνη & Εκπαίδευση»*, Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία, Παράρτημα Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2008, 367 – 373.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν σενάριο αποσκοπεί να αναδείξει τη σημασία της μουσικής διαχρονικά στη ζωή του ανθρώπου, με αφορμή το αρχαίο ελληνικό κείμενο της ενότητας και κατάληξη τις τεκμηριωμένες προτάσεις των ίδιων των μαθητών για αξιοποίηση της μουσικής στο σχολείο του σήμερα. Στο μεταξύ οι μαθητές θα ασχοληθούν με μια ιστοεξερεύνηση αναφορικά με επιμέρους θέματα που σχετίζονται με τη Μουσική, όπως τα τραγούδια, ο χορός, η μυθολογία, οι επιστήμες και τα μουσικά όργανα. Σε όλες τις φάσεις οι μαθητές συνεργάζονται σε ομάδες των οποίων η σύνθεση αλλάζει στην πορεία του σεναρίου, ώστε να μετέχουν όλοι οι μαθητές σε όλες τις πληροφορίες. Επίσης, λαμβάνουν κατευθυντήριες οδηγίες μέσω των Φύλλων Εργασίας και του διδάσκοντος, αλλά ταυτόχρονα έχουν και το περιθώριο αυτενέργειας και έκφρασης της προσωπικής τους άποψης.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η μουσική καταλαμβάνει μεγάλο μέρος σε όλη την πορεία της ζωής του ανθρώπου. Το κείμενο της Ενότητας 6 για την αξία της μουσικής στην Αρκαδία αποτελεί μια εξαιρετη ευκαιρία, για να ασχοληθούν οι μαθητές με ποικίλες πλευρές του θέματος και να το συνδέσουν με το σήμερα και την καθημερινότητα των νέων. Η μάθηση,

λοιπόν, είναι *ανακαλυπτική*, κατά Bruner, και ο μαθητής με την καθοδήγηση του διδάσκοντος –ο οποίος παίζει τον ρόλο βοηθού-συντονιστή-συνεργάτη (Vygotsky)– αυτενεργεί, συνεργάζεται, σταχυολογεί πληροφορίες από το διαδίκτυο και συνθέτει τη γνώση, αξιοποιώντας τον *ρυθμιστικό λόγο* του Bernstein (1996) για τη δημιουργία κριτικών υποκειμένων. Κατόπιν, καλείται να τη «διδάξει» στους άλλους μαθητές – κατά την ανασύνθεση των ομάδων στη Γ΄ Φάση– και από κοινού να την αξιοποιήσουν στις δραστηριότητες της φάσης αυτής. Συνεπώς, οι μαθητές είναι πομποί αλλά και δέκτες μηνυμάτων, και έτσι καλλιεργούν ποικίλες δεξιότητες (Core, Kalantzis, 2000).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ - ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Στο παρόν σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να συνειδητοποιήσουν την αξία της μουσικής διαχρονικά και τους πολλαπλούς ρόλους που αυτή παίζει σε ποικίλες εκφάνσεις του καθημερινού βίου.
- Να εκτιμήσουν την αξία της διεπιστημονικότητας, ανακαλύπτοντας τη σχέση της μουσικής με άλλες επιστήμες.
- Να διατυπώσουν τεκμηριωμένες κρίσεις έπειτα από ιστοεξερεύνηση του εκάστοτε θέματος.
- Να παίρνουν πρωτοβουλίες και να συνεργάζονται.
- Να επικοινωνούν την αποκτηθείσα γνώση σε άλλους και να την αξιοποιούν σύμφωνα με τις ανάγκες τους.
- Να συνηθίσουν να ακολουθούν οδηγίες.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα παρουσίασης του υλικού τους.
- Να κρατούν σημειώσεις.

- Να ασκηθούν στη συγγραφή επιστολής σε επίσημο πρόσωπο.
- Να διαμορφώνουν το ύφος τους ανάλογα με τις περιστάσεις επικοινωνίας, αλλά και το κειμενικό είδος (παρουσίαση, επιστολή).
- Να αναζητήσουν την ετυμολογία λέξης σε ηλεκτρονικό λεξικό.
- Να επικοινωνούν την αποκτηθείσα γνώση σε άλλους και να την προσαρμόζουν στις ανάγκες της εκάστοτε δραστηριότητας.
- Να διαβάζουν, να κατανοούν και να ακολουθούν οδηγίες.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να εξασκηθούν –μέσω της ιστοεξερεύνησης– στην αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, την επεξεργασία αυτών και την αξιοποίησή τους στον βαθμό που κρίνεται απαραίτητο.
- Να διατυπώνουν τεκμηριωμένες κρίσεις προφορικά και γραπτά σε διαδικτυακό χώρο ή μη.
- Να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους στη χρήση των ΤΠΕ για την επίλυση ενός προβλήματος.
- Να «δουν» ένα θέμα από πολλές οπτικές γωνίες, ώστε να το γνωρίσουν σε βάθος.
- Να ακολουθούν οδηγίες και βήματα μέχρι να ολοκληρωθεί η «αποστολή» τους.

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να συνεργάζονται εποικοδομητικά.
- Να αυτενεργούν.
- Να αναλαμβάνουν ρόλο και να λειτουργούν με υπευθυνότητα.
- Να επικοινωνούν την αποκτηθείσα γνώση.

- Να ακολουθούν οδηγίες και να «ακούνε» ουσιαστικά και με σεβασμό τις απόψεις των άλλων.
- Να προτάσσουν την ομαδικότητα και όχι τον ανταγωνισμό και την ατομική προβολή.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η μουσική είναι το θέμα του αποσπάσματος του αρχαίου κειμένου της ενότητας. Επίσης, διαχρονικά ο ρόλος της στη ζωή των ανθρώπων, και κυρίως των νέων, είναι πάντα σπουδαίος και πολλαπλός. Παρόλ' αυτά, συχνά η μουσική ταυτίζεται με την εκτόνωση, γεγονός που την αδικεί. Έτσι, λοιπόν, ο συλλογισμός αυτός αποτέλεσε την αφετηρία για την «έμπνευση» του παρόντος σεναρίου, που σκοπό έχει να συνειδητοποιήσουν οι νεαροί μαθητές την αξία και τη θέση της μουσικής στη ζωή από τα αρχαία χρόνια έως και σήμερα και κατόπιν να προτείνουν οι ίδιοι τρόπους με τους οποίους θα ήθελαν να «αλληλεπιδράσουν» με τη μουσική στο σύγχρονο σχολείο.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το παρόν σενάριο αναφέρεται στην αξία της μουσικής, που είναι και ο στόχος της ερμηνευτικής ανάλυσης του κειμένου της 6^{ης} Ενότητας της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας [«Η μουσική εξημερώνει»](#) και η οποία περιλαμβάνεται στη διδακτέα ύλη σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών ([ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ](#)).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ βοηθούν στην προσέγγιση και επεξεργασία πολλαπλών γραπτών και οπτικοακουστικών πηγών. Συμβάλλουν, επίσης, στη συνεργασία αλλά και στη σύγχρονη και ασύγχρονη επικοινωνία των μαθητών. Οι τελευταίοι καλούνται να χρησιμοποιήσουν λογισμικά για καταγραφή σημειώσεων αλλά και για παρουσίαση, καλλιεργώντας δεξιότητες χρήσιμες για κάθε ενεργό πολίτη. Είναι προφανές ότι τα παραπάνω δεν μπορούν να καλυφθούν από τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 6: [Η μουσική εξημερώνει](#)

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Βίντεο

[Φωτόδεντρο](#): Πανελλήνιο Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση [πηγή: Ψηφιακό Σχολείο – ΙΤΥΕ-ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ]

Φωτογραφίες/ Εικόνες

Ρυθμός στην Αρχαία Ελληνική Μουσική – Αρχαία Ελληνική Μουσική – [Μουσική εικονογραφία](#) [πηγή: “Music Portal” - Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης - Ινστιτούτο Έρευνας Μουσικής και Ακουστικής].

Ιστοσελίδες

Αξαμπανόπουλος, Γ. [«Μουσική και Μαθηματικά»](#) [πηγή: “MusicHeaven” – το ηλεκτρονικό περιοδικό]

[Ελληνική Βικιπαίδεια](#) [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια]

[Google Images](#) [Υπηρεσία αναζήτησης εικόνων]

Καραμολέγκου, Ν. 2011. [«Ανακαλύψτε τις θεραπευτικές ιδιότητες της μουσικής»](#) [πηγή: “Childit” – Τα πάντα σε σχέση με το παιδί].

Καρδάρης, Δ. [«Ο Χορός στην αρχαία Ελλάδα ως μέσο εκγύμνασης και Πολεμικής προετοιμασίας»](#), περ. «Στρατιωτική Επιθεώρηση», Ιούλιος-Αύγουστος 2004, 94-99 [πηγή: Γενικό Επιτελείο Στρατού].

Κεΐσογλου Σ. & Π. Σπύρου, [«Μαθηματικά - Μουσική: πορείες παράλληλες»](#) [πηγή: “Telemath” – Ελληνική Μαθηματική Πύλη (πρόκειται για την παλαιότερη ιστοσελίδα)] [15/07/2013]

“Music Portal”: Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης - Ινστιτούτο Έρευνας Μουσικής και Ακουστικής:

-[Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής](#)

-[Τα βασικά μουσικά όργανα της αρχαιότητας](#)

Πανάγου, Β. [«Πυρρίχιος Χορός γυναικών στην αρχαία ελληνική εικονογραφία»](#) [πηγή: “Palo” –The new|s reading experience (αναδημοσίευση από ιστολόγιο. Το κείμενο δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στο περιοδικό «Αρχαιολογία & Τέχνες»)].

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

-[Ηλεκτρονικά λεξικά](#)

[«Πώς επηρεάζει η μουσική την ψυχολογία»](#) [πηγή: “Brainfitness.net” - Δίκτυο ολιστικής φροντίδας και διαχείρισης του stress].

[Συνοπτικός Πίνακας Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής](#) [πηγή: “Zeuk114” – Μουσικό ιστολόγιο].

Wikipedia: [“Divje Babe Flute”](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α΄ Φάση - 2 διδακτικές ώρες

Οι μαθητές χωρίζονται σε πέντε ομάδες και βρίσκουν στο ιστολόγιο του μαθήματος το [1^ο Φύλλο Εργασίας](#), που είναι κοινό για όλες τις ομάδες. Προηγείται η διδασκαλία του νοήματος στο αρχαίο κείμενο της ενότητας [«Η μουσική εξημερώνει»](#) και έπειτα οι μαθητές καλούνται να αποδελτιώσουν τις φράσεις εκείνες του κειμένου που δηλώνουν τη σημασία της μουσικής για τους Αρκάδες και κατόπιν εκείνες που

δηλώνουν τη διαχρονική σημασία της μουσικής, εκείνες δηλαδή που θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε ακόμα και σήμερα αναφερόμενοι στην αξία της μουσικής.

Παρουσιάζοντας τις φράσεις που κατέγραψαν ξεκινά μια συζήτηση για τον ρόλο της μουσικής σήμερα. Οι ερωτήσεις που ακολουθούν βοηθούν τον περαιτέρω προβληματισμό επί του θέματος και συμβάλλουν στην εξέλιξη του διαλόγου: Πότε ακούμε μουσική; Γιατί; Σε ποιες εκφάνσεις του βίου; κ.λπ. Οι μαθητές, λοιπόν, με τον συντονισμό του διδάσκοντος μιλούν για τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με τη μουσική και τις διάφορες χρήσεις της στην καθημερινή ζωή. Καλούνται να απαντήσουν στα ερωτήματα και βιωματικά, αξιοποιώντας τις προσωπικές τους εμπειρίες. Οι απαντήσεις τους ορίζεται να έχουν τη μορφή σημειώσεων και να αποθηκευτούν στο ιστολόγιο του μαθήματος. Στόχος είναι με αφορμή το αρχαίο κείμενο να αναδειχθούν οι πολλαπλές λειτουργίες –παλιότερα και σήμερα– της μουσικής στη ζωή (ψυχαγωγία, δημιουργία, διαμαρτυρία, διδακτικό αντικείμενο, κοινωνικοποίηση, έκφραση συναισθημάτων κ.ά.). Η αξιολόγηση της δραστηριότητας είναι διαμορφωτική, από τη συνεργασία των μαθητών στις ομάδες και τη συμμετοχή τους στον διάλογο.

Β' Φάση - 4 διδακτικές ώρες

Στην επόμενη φάση οι μαθητές ανοίγουν το [2^ο Φύλλο Εργασίας](#), το οποίο είναι διαφορετικό για κάθε ομάδα. Διαβάζουν τις οδηγίες και συνεργατικά ασχολούνται με ιστοεξερεύνηση στα παρακάτω θέματα, που αφορούν τη μουσική στην Αρχαία Ελλάδα:

Ομάδα 1: [Μουσικά Όργανα](#)

Ομάδα 2: [Μουσικής Μύθοι](#)

Ομάδα 3: [Μουσικά Τραγούδια](#)

Ομάδα 4: [Ο Χορός](#)

Ομάδα 5: [Μουσική και Επιστήμες](#).

Όλες οι ομάδες για την παρουσίαση του θέματός τους στην ολομέλεια καλούνται να αξιοποιήσουν πληροφορίες και οπτικοακουστικό υλικό από τις προτεινόμενες ιστοσελίδες, αλλά και γενικότερα από τη δική τους διαδικτυακή έρευνα.

Πιο συγκεκριμένα, η ομάδα [«Μουσικά Όργανα»](#) επιλέγει ένα μουσικό όργανο από κάθε κατηγορία (έγχορδα – κρουστά – πνευστά) που χρησιμοποιούνταν στην αρχαία Ελλάδα και τα παρουσιάζει ενδελεχώς στην ολομέλεια. Μπορεί να ζητηθεί από τους μαθητές να δείξουν και την εξέλιξη κάποιου οργάνου στον χρόνο και να παρουσιάσουν και τη σημερινή του μορφή.

Η ομάδα [«Μουσικής Μύθοι»](#) παρουσιάζει την ετυμολογία του όρου «Μουσική» και με αυτή την αφορμή αναφέρεται σε δύο σχετικούς μύθους της αρχαιότητας που θα επιλέξουν οι ίδιοι οι μαθητές. Μπορούν να δοθούν παραδείγματα μύθων από τον διδάσκοντα, όπως ο μύθος του Ορφέα, του Αρδιαίου, του Πάνα, των Μουσών, του Απόλλωνα κ.λπ.

Η ομάδα [«Μουσικά Τραγούδια»](#) ασχολείται με τα είδη των τραγουδιών στην αρχαία Ελλάδα και ειδικότερα με τους νόμους, τους ύμνους και τους παιάνες –με αφορμή το απόσπασμα του αρχαίου κειμένου της ενότητας. Στην έρευνά τους συμπεριλαμβάνουν πληροφορίες και για το πλήθος των καθημερινών σκηνών με τις οποίες συνδέονταν η μουσική και το κάθε άσμα συγκεκριμένα.

Η ομάδα [«Χορός»](#) συλλέγει πληροφορίες για τις χορογραφίες και τον ρόλο του Χορού στην καθημερινότητα από απεικονίσεις ευρημάτων διάφορων αρχαιολογικών μουσείων (αγγεία κ.λπ.). Προαιρετικά μπορούν να παρουσιάσουν μια αρχαία χορογραφία στην τάξη, την οποία θα μπορούσαν και να βιντεοσκοπήσουν.

Η ομάδα [«Μουσική και Επιστήμες»](#) αναλαμβάνει να συνδέσει τη Μουσική με την Αστροφυσική (κοσμική αρμονία Πυθαγορείων), με την Ιατρική (μουσικοθεραπεία) και την Ψυχολογία.

Στόχος των δραστηριοτήτων είναι προφανώς η ιστοεξερεύνηση, η αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, ενμέρει ελεύθερη ενμέρει κατευθυνόμενη, μια και στην

ηλικία αυτή οι μαθητές ίσως δεν μπορούν να φέρουν εις πέρας μια διαδικτυακή έρευνα μόνοι τους. Η αξιολόγηση, εφόσον δεν υπάρχει μία μόνο σωστή απάντηση, βασίζεται στην παρουσίαση της κάθε ομάδας. Κριτήρια μπορούν να αποτελούν μεταξύ άλλων ο βαθμός κάλυψης όλων των πλευρών/οπτικών του θέματος, η τεκμηρίωση, η χρήση οπτικοακουστικού υλικού, η αξιοποίηση των δοσμένων διαδικτυακών τόπων αλλά και η εύστοχη αναζήτηση άλλων, ο βαθμός συνεργασίας των μελών, η όλη παρουσίαση των πληροφοριών στην ολομέλεια.

Γ' Φάση - 2 διδακτικές ώρες

Στην τελική φάση του σεναρίου, οι ομάδες των μαθητών ανασυντάσσονται με τρόπο ώστε κάθε ομάδα να έχει ένα μέλος από κάθε ομάδα της προηγούμενης φάσης. Έτσι, στις νέες ομάδες υπάρχει κατά κάποιον τρόπο ένας «αντιπρόσωπος» από την κάθε ομάδα, των Τραγουδιών, των Μύθων, των Οργάνων, του Χορού και των Επιστημών.

Αποστολή αυτών των ομάδων είναι να συντάξουν μία επιστολή προς τον/την Υπουργό Παιδείας προτείνοντας τρόπους αξιοποίησης της Μουσικής στο σύγχρονο σχολείο, όχι μόνο ως διδακτικού αντικειμένου αλλά και ως μέσου ψυχαγωγίας, εκτόνωσης, διάπλασης της προσωπικότητας, επίδρασης στη συμπεριφορά κ.ά. Στην επιστολή τους θα πρέπει να τεκμηριώσουν τις προτάσεις τους βασιζόμενοι στη σημασία της Μουσικής σύμφωνα και με τις γνώσεις που αποκόμισαν από την ενασχόληση με το θέμα στις προηγούμενες φάσεις του διδακτικού σεναρίου. Με αυτήν τη δραστηριότητα όλα τα μέλη των ομάδων της Β' Φάσης καλούνται να μεταφέρουν τις γνώσεις τους για το θέμα που δούλεψαν, αλλά και να συνεργαστούν με τους υπόλοιπους, προκειμένου να προκύψει ένα ενιαίο κείμενο. Γίνεται, λοιπόν, προσπάθεια να εμπλακούν όσο γίνεται περισσότερο οι μαθητές σε όλα τα θέματα της ιστοεξερεύνησης και όχι μόνο με αυτό της δικής τους ομάδας. Επιπλέον, στόχος είναι η ανάδειξη της διαχρονικής αξίας της Μουσικής, η καλλιέργεια της αυτενέργειας και η βιωματικότητα, εφόσον καλούνται να προτείνουν οι ίδιοι «δραστηριότητες» στο σχολείο του σήμερα. Ο λόγος που θα παραχθεί πρέπει να ακολουθεί τους κανόνες του

επικοινωνιακού πλαισίου του κειμενικού είδους της επιστολής, με το οποίο είναι εξοικειωμένοι από τα Νέα Ελληνικά.

Η αξιολόγηση βασίζεται στο τελικό κείμενο της επιστολής, το οποίο θα αξιολογηθεί από τον διδάσκοντα με τα κριτήρια της Έκφρασης/Έκθεσης, δηλαδή θα ελεγχθεί η αποτελεσματικότητα και η επάρκεια του κειμένου σε επίπεδο μορφής, δομής και περιεχομένου. Οι μαθητές θα αναρτήσουν τα κείμενα των επιστολών τους στο ιστολόγιο του μαθήματος και θα μπορούσαν να ψηφίσουν το πιο αποτελεσματικό, βάσει των κριτηρίων που χρησιμοποίησε και ο διδάσκων.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο Φύλλο Εργασίας (κοινό)

1. Αφού μελετήσετε και θυμηθείτε το κείμενο της Ενότητας 6 [«Η μουσική εξημερώνει»](#), να εντοπίσετε και να καταγράψετε σε δύο διαφορετικές στήλες:
 - α) Τις φράσεις του κειμένου που δηλώνουν τη σημασία της μουσικής για τους Αρκάδες και β) τις φράσεις του κειμένου που δηλώνουν τη διαχρονική σημασία της μουσικής.
2. Ποιες από τις φράσεις που συγκεντρώσατε θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και σήμερα, για να περιγράψουν τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με τη μουσική;
3. Ποιες είναι, κατά τη γνώμη σας, οι σύγχρονες χρήσεις της μουσικής (ψυχαγωγία, δημιουργία, μέσο διαμαρτυρίας, έκφραση συναισθημάτων / αντιλήψεων, μέσο κοινωνικοποίησης); Από την εμπειρία σας, πότε ακούτε μουσική και γιατί;
Να καταγράψετε τις απαντήσεις σας με τη μορφή σημειώσεων σε αρχείο Notepad και να τις αποθηκεύσετε στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας.

2^ο Φύλλο Εργασίας

Ομάδα 1: Μουσικά Όργανα

Να επιλέξετε ένα **μουσικό όργανο** από κάθε κατηγορία (έγχορδα – κρουστά – πνευστά) που χρησιμοποιούνταν στην αρχαία Ελλάδα και να το παρουσιάσετε στην ολομέλεια. Θα ήταν ενδιαφέρον να παρουσιάσετε και την εξέλιξή τους (όπου γίνεται) στον χρόνο παρουσιάζοντας και τη σημερινή τους μορφή. Μπορείτε να συμβουλευτείτε τους ακόλουθους υπερσυνδέσμους, αλλά και να πλοηγηθείτε ελεύθερα στο διαδίκτυο. Φροντίστε η παρουσίασή σας να περιλαμβάνει και οπτικοακουστικό υλικό. Μην ξεχάσετε να αποθηκεύσετε την παρουσίασή σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας.

- Ψηφιακό Σχολείο – [Φωτόδεντρο](#): Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο
- [Ελληνική Βικιπαίδεια](#)
- [Google Images](#)
- [Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής](#)
- [Μουσική εικονογραφία](#)
- [Τα βασικά μουσικά όργανα της αρχαιότητας](#)
- [Συνοπτικός Πίνακας Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής](#)
- [Wikipedia: Divje Babe Flute](#) [Φλογέρα από οστό αρκούδας των σπηλαίων της περιοχής Divje Babe στη Σλοβενία].

Ομάδα 2: Μουσικής Μύθοι

Να βρείτε στα [ηλεκτρονικά λεξικά](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα την ετυμολογία του όρου «**Μουσική**». Στη συνέχεια, να διαλέξετε **δύο μύθους** της αρχαιότητας που σχετίζονται με τη Μουσική (όπως για παράδειγμα του Ορφέα/ του Πάνα και της Σύριγγας/ των Μουσών/ του Απόλλωνα/ του Αρδιαίου του Πλάτωνα) και να καταγράψετε τα βασικά τους στοιχεία, για να τους αφηγηθείτε αργότερα στους συμμαθητές σας. Να παρουσιάσετε συνολικά το υλικό σας στην ολομέλεια. Μπορείτε να συμβουλευτείτε τους ακόλουθους υπερσυνδέσμους, αλλά και να πλοηγηθείτε ελεύθερα στο διαδίκτυο. Φροντίστε η παρουσίασή σας να περιλαμβάνει και οπτικοακουστικό υλικό. Μην ξεχάσετε να αποθηκεύσετε την παρουσίασή σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας.

- Ψηφιακό Σχολείο – [Φωτόδεντρο](#): Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο
- [Ελληνική Βικιπαίδεια](#)
- [Google Images](#)
- [Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής](#)
- [Συνοπτικός Πίνακας Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής](#)

Ομάδα 3: Μουσικά Τραγούδια

Να ερευνήσετε τα είδη των **μουσικών τραγουδιών** της αρχαιότητας. Εστιάστε την έρευνά σας στους ύμνους, τους νόμους και τους παιάνες. Ποιες φάσεις της καθημερινής ζωής συνόδευε γενικότερα η μουσική στην αρχαιότητα (σχολείο, γάμος, θάνατος, αγώνες, γιορτές, συμπόσια) και ποιες τα τραγούδια που επιλέξατε να παρουσιάσετε; Να παρουσιάσετε το υλικό σας στην ολομέλεια. Μπορείτε να συμβουλευτείτε τους ακόλουθους υπερσυνδέσμους, αλλά και να πλοηγηθείτε ελεύθερα στο διαδίκτυο. Φροντίστε η παρουσίασή σας να περιλαμβάνει οπτικοακουστικό υλικό. Μην ξεχάσετε να αποθηκεύσετε την παρουσίασή σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας.

- Ψηφιακό Σχολείο – [Φωτόδεντρο](#): Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο
- [Ελληνική Βικιπαίδεια](#)
- [Google Images](#)
- [Συνοπτικός Πίνακας Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής](#).

Ομάδα 4: Ο Χορός

Να συγκεντρώσετε οπτικό υλικό σχετικό με τον **Χορό** στην αρχαία Ελλάδα από απεικονίσεις ευρημάτων διάφορων αρχαιολογικών μουσείων (αγγεία κ.λπ.). Μπορείτε να βρείτε χορογραφίες που χρησιμοποιούνταν στις διάφορες εκφάνσεις του κοινωνικού βίου στην αρχαιότητα (χορός σε θρησκευτικές τελετές και σε θεατρικά δρώμενα, προετοιμασία για μάχη κ.ά.); Να παρουσιάσετε το υλικό σας στην ολομέλεια. Μπορείτε να συμβουλευτείτε τους ακόλουθους υπερσυνδέσμους, αλλά και να πλοηγηθείτε ελεύθερα στο διαδίκτυο. Φροντίστε η παρουσίασή σας να περιλαμβάνει οπτικοακουστικό υλικό. Μπορείτε να αποπειραθείτε να παρουσιάσετε μία αρχαία χορογραφία στην τάξη και να τη βιντεοσκοπήσετε; Μην ξεχάσετε να αποθηκεύσετε την παρουσίασή σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας.

- [Ελληνική Βικιπαίδεια](#)
- [Google Images](#)
- [Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής](#)
- [«Πυρρίχιος Χορός γυναικών στην αρχαία ελληνική εικονογραφία»](#)
- [«Ο Χορός στην αρχαία Ελλάδα ως μέσο εκγύμνασης και πολεμικής προετοιμασίας»](#) (αν το αρχείο δεν ανοίγει, κάντε *Λήψη* ή *Άνοιγμα με διαφορετική εφαρμογή* > *Άνοιγμα με Adobe Reader* (προεπιλογή)).

Ομάδα 5: Μουσική και Επιστήμες

Να κάνετε μια ιστοεξερεύνηση για τη σχέση της Μουσικής με την Επιστήμη, και πιο συγκεκριμένα με την Αστροφυσική (κοσμική αρμονία των Πυθαγορείων), την Ψυχολογία και την Ιατρική (μουσικοθεραπεία). Μπορείτε να συμβουλευτείτε τους ακόλουθους υπερσυνδέσμους, αλλά και να πλοηγηθείτε ελεύθερα στο διαδίκτυο. Να παρουσιάσετε το υλικό σας στην ολομέλεια. Φροντίστε η παρουσίασή σας να περιλαμβάνει οπτικοακουστικό υλικό. Μην ξεχάσετε να αποθηκεύσετε την παρουσίασή σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με το όνομα της ομάδας σας.

- [Ανακαλύψτε τις θεραπευτικές ιδιότητες της μουσικής](#)
- [Πώς επηρεάζει η μουσική την ψυχολογία;](#)
- [Μαθηματικά και Μουσική](#)
- [Μαθηματικά - Μουσική: πορείες παράλληλες](#)
- [Google Images](#)

3^ο Φύλλο Εργασίας (κοινό)

Στις νέες σας ομάδες τώρα να συντάξετε μία επιστολή προς τον Υπουργό Παιδείας προτείνοντας συγκεκριμένους τρόπους αξιοποίησης της μουσικής στο σχολείο και αναφερόμενοι στη διαχρονική σημασία της σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής του ανθρώπου (ψυχαγωγία, εκτόνωση, διάπλαση προσωπικότητας, επίδραση στη συμπεριφορά). Να διανθίσετε την επιχειρηματολογία σας με τις γνώσεις που αποκομίσατε από την ενασχόλησή σας με το θέμα. Μην ξεχάσετε να αποθηκεύσετε την επιστολή σας στο ιστολόγιο του μαθήματος με τα ονόματά σας.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το παρόν σενάριο θα μπορούσε να γενικευτεί σε Project/Ερευνητική Εργασία, τα αποτελέσματα της οποίας θα παρουσιαστούν σε εκδήλωση του σχολείου με θέμα τη Μουσική.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το παρόν σενάριο επιδιώκει να συνδέσει τη μουσική με τις άλλες επιστήμες και πτυχές της ζωής, το χθες με το σήμερα καθώς και τη γνώση με το βίωμα. Οι μαθητές ενδεχομένως να δυσκολευτούν στην αναζήτηση της πληροφορίας σε τόσες πηγές, μερικές από τις οποίες έχουν και σχετικά μεγάλη έκταση. Σε αυτήν την περίπτωση ο διδάσκων γνωρίζοντας και τη δυναμική της τάξης του μπορεί να επιλέξει πηγές ή να «εντοπίσει» περισσότερο τη ζητούμενη πληροφορία σε αυτές ή ακόμα και να προσθέσει άλλες. Η ανασύσταση των ομάδων στη Γ΄ Φάση, παρόλο που μπορεί να προκαλέσει τη δυσαρέσκεια ορισμένων μαθητών που θα ήθελαν να είναι με φίλους ή με «καλούς» συμμαθητές, κρίνεται επιβεβλημένη, καθώς προτρέπει όλους τους μαθητές να συμμετάσχουν στη διαδικασία και μάλιστα τους καθιστά υπεύθυνους για το τελικό προϊόν. Είναι, δηλαδή, μια πολύ καλή ευκαιρία να νιώσουν όλοι ότι μπορούν να προσφέρουν όχι προαπαιτούμενες γνώσεις, αλλά πληροφορίες που εντόπισαν στις δραστηριότητες αυτού του σεναρίου. Αδύναμοι μαθητές και μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες μπορούν να νιώσουν αυτοπεποίθηση και να συμμετάσχουν ενεργά. Τέλος, ο διδάσκων καλό θα είναι να τονίσει στις οδηγίες της Β΄ Φάσης ότι οι ομάδες πρέπει να ακολουθήσουν κατά γράμμα αυτό που τους ζητείται (π.χ. δύο μύθοι, τρία όργανα), ώστε να μην υπάρξει χρονική καθυστέρηση.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bernstein, B. 1996. *Pedagogy, Symbolic Control and Identity. Theory, Research, Critique*. London: Taylor and Francis.

Bruner, J. 1977. *The Process of Education*. USA: Harvard University Press.

Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.

Δανασσής – Αφεντάκης, Αντ. Κ. 1992. *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική - Θεματική της Παιδαγωγικής Επιστήμης: Παιδαγωγική ανθρωπολογία - Παιδαγωγική ηθική*. Αθήνα: Δανασσής – Αφεντάκης Αντώνιος.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html

[27/06/2013]

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf

Ταίηλορ, Ν. 2000. *Η αρμονία των Πυθαγορείων: Η μαθηματική έννοια της αρμονίας στο μουσικό σύστημα των Πυθαγορείων*. Αθήνα: Νεφέλη.

Τουλούμης, Κ., Μπαϊράμης Δ., Πετάβρατζης Κ. & Α. Φυλάκης, «Μια πανάρχαια μουσική;» (A primeval music?). *Πρακτικά 2ης Μαθηματικής Εβδομάδας «Μαθηματικές Προσεγγίσεις στην Επιστήμη, Τέχνη & Εκπαίδευση»*, Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία, Παράρτημα Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2008, 367 – 373.

<https://sites.google.com/site/ktouloumis/-doc?attredirects=0>

Vygotsky, L. S. 1978. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge MA: Harvard University Press.